

REFORM

**KPEiK i Społeczny Plan Klimatyczny:
dwa plany, jedna strategia**

Okrągły Stół Instytutu Reform

PRV MURICA	14-
223 PORTO	
4 DUNA	10-
8 GENEVA	4- 5
9 TOULOUSE	4- 5
BERLIN TXL	4- 5
GOTEBORG	4- 5
ISTANBUL	3-
MADRID	3-
LONDON LHR	3-

Instytut Reform – kim jesteśmy?

- Instytut Reform – to **niezależny think tank** założony pod koniec 2021 r., który wspiera ciągłe doskonalenie procesu formułowania, wdrażania, monitorowania i oceny polityk publicznych w Polsce, Europie i na świecie
- Jednym z kluczowych obszarów działania Instytutu jest wsparcie **transformacji energetycznej oraz ochrony klimatu**.

Agenda

- 14:00 – 14:05 Powitanie uczestników spotkania
- 14:05 – 14:20 **Aktualizacja KPEiK – status prac, wnioski z dotychczasowych doświadczeń Polski oraz innych państw europejskich** – prezentacja *Departament Strategii i Analiz, Ministerstwo Klimatu i Środowiska*
- 14:20 – 14:25 **Aktualizacja KPEiK jako inwestycja w sprawne zarządzanie transformacją** – prezentacja *Instytut Reform*
- 14:25 – 14:35 Komentarze interesariuszy i ekspertów:
- *Paulina Grądzik, Konfederacja Lewiatan*
 - *Katarzyna Ugryn, CAN Europe*
- 14:35 – 15:00 Dyskusja z udziałem wszystkich uczestników spotkania
Moderacja – Instytut Reform

Agenda

15:00 – 15:10

Społeczny Plan Klimatyczny – w kierunku systemowej walki z ubóstwem energetycznym i wykluczeniem transportowym

– prezentacja wprowadzająca
Instytut Reform

15:10 – 15:20

Planowanie wykorzystania Społecznego Funduszu Klimatycznego

– **status i perspektywy** – prezentacja
Departament Funduszy Europejskich, Ministerstwo Klimatu i Środowiska

15:20 – 15:30

Komentarze interesariuszy i ekspertów:

- *Krzysztof Mrozek, Polska Zielona Sieć*
- *Aleksandra Krugły, Habitat for Humanity Poland*

15:30 – 15:50

Dyskusja z udziałem wszystkich uczestników spotkania

Moderacja – Instytut Reform

15:50 – 16:00

Podsumowanie dyskusji

REFORM

Aktualizacja KPEiK jako inwestycja w sprawne zarządzanie transformacją

Aleksander Śniegocki, Instytut Reform

Dwa podejścia do KPEiK

	KPEiK jako obowiązek sprawozdawczy	KPEiK jako narzędzie wzmocnienia polityki publicznej
Kto potrzebuje KPEiK?	Przede wszystkim Komisja Europejska	Przede wszystkim decydenci oraz interesariusze w Polsce
Jakie są skutki jasnego określenia ścieżek transformacji?	Wzrost napięć społecznych na kilka lat przed faktycznym wystąpieniem trudnych zmian	Dodatkowy czas na podjęcie działań ograniczających ryzyka i maksymalizujące korzyści zmian

Dwa podejścia do KPEiK

	KPEiK jako obowiązek sprawozdawczy	KPEiK jako narzędzie wzmocnienia polityki publicznej
Kto potrzebuje KPEiK?	Przede wszystkim Komisja Europejska	Przede wszystkim decydenci oraz interesariusze w Polsce
Jakie są skutki jasnego określenia ścieżek transformacji?	Wzrost napięć społecznych na kilka lat przed faktycznym wystąpieniem trudnych zmian	Dodatkowy czas na podjęcie działań ograniczających ryzyka i maksymalizujące korzyści zmian
Czy państwo polskie może być sprawcze w obszarze energii i klimatu?	Nie, w praktyce jesteśmy skazani na ciągłe nadrabianie zaległości	Tak, mamy kompetencje i zasoby by zacząć działać z wyprzedzeniem

Dwa podejścia do KPEiK – wpływ na proces

	KPEiK jako obowiązek sprawozdawczy	KPEiK jako narzędzie wzmacniania polityki publicznej
Modelowanie	Skupienie na prognozach opartych na obecnych regulacjach i sytuacji rynkowej	Skupienie na określaniu ścieżek dojścia do celu
Planowanie polityk	„Remanent” istniejących działań oraz opis zobowiązań wynikających z regulacji unijnych	Ustalanie niezbędnych reform oraz inwestycji w oparciu o wnioski z modelowania, kamienie milowe
Włączenie interesariuszy	Jednorazowe zaangażowanie - konsultacje wersji roboczej dokumentu	Trwałe zaangażowanie interesariuszy na etapie przygotowania i wdrażania Planu

Przygotowanie i wdrażanie KPEiK – dotychczasowa praktyka

Które realne dylematy rządu w ubiegłych latach zostały
określone w poprzednim KPEiK?

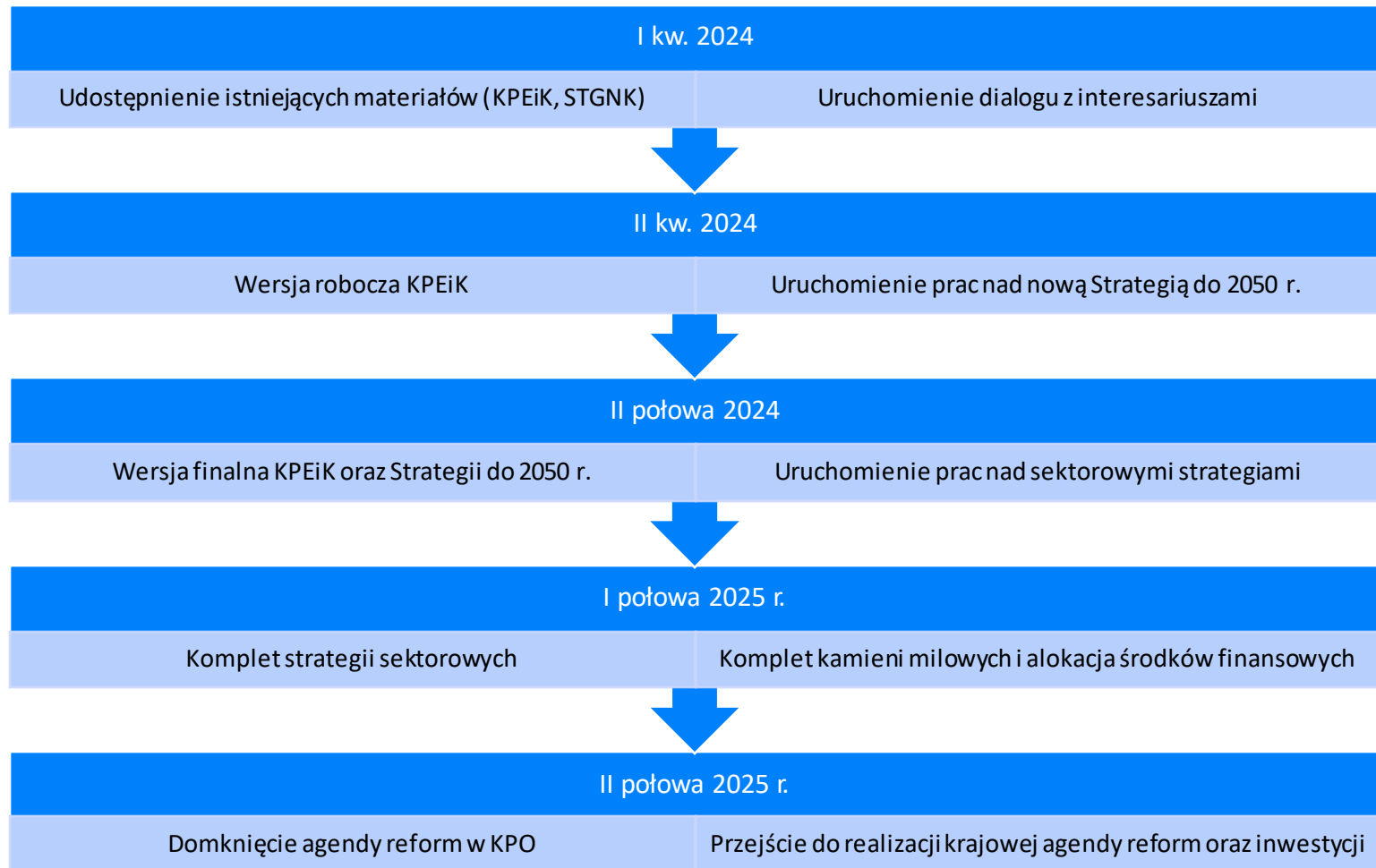
Kluczowe dylematy energetyczno-klimatyczne w latach 2020-2022	Ocena
Konieczność ustalenia ścieżki wygaszania wydobycia węgla	Niewystarczająco zaadresowana
Konieczność zarządzania wyjściem z aktywów węglowych	Nie zaadresowana
Pułapka gazowa – konieczność zarządzania ryzykiem zamiany uzależnienia od węgla na uzależnienie od gazu	Nie zaadresowana
Boom fotowoltaiczny i konieczność przygotowania sieci na szybki rozwój OZE	Niewystarczająco zaadresowany
Czyste Powietrze – konieczność zapewnienia odpowiedniej skali i jakości realizowanych inwestycji	Niewystarczająco zaadresowane
Strategia wodorowa – konieczność zapewnienia zeroemisyjnego paliwa gazowego w długim okresie	Nie zaadresowana
Konieczność ustalenia roli technologii CCS w osiągnięciu długoterminowych celów klimatycznych	Nie zaadresowana

Źródło: IR dla PZS (2023), *Remanent czy pomysł na przyszłość? Ocena Krajowego Planu na rzecz Energii i Klimatu po trzech latach od przyjęcia.*

Praktyczne skutki braku KPEiK: KPO jako mini-agenda reform energetycznych

- **KPO i rozdział REPowerEU jako „mały KPEiK”** – lista konkretnych reform oraz inwestycji z harmonogramem, określoną w oparciu o (częstkową) diagnozę potrzeb
 - Kluczowy element systemowy – nowy „**pakiet OZE+sieci**”: permitting, taryfowanie, procedury sieciowe. Ułatwienie realizacji celów OZE, obniżenia emisji, redukcji zużycia energii finalnej (na skutek elektryfikacji)
- Wdrożenie KPO + nadrabianie zaległości przy wdrażaniu dyrektyw UE wyznacza w praktykę agendę prac rządu na kolejne 1,5 roku
- ALE brak krajowego planowania dalszych reform – kolejne opóźnienia i brak zasobów w administracji publicznej do dalszych reform w latach 2025+

Cztery kroki od luki strategicznej do odzyskania sprawczości

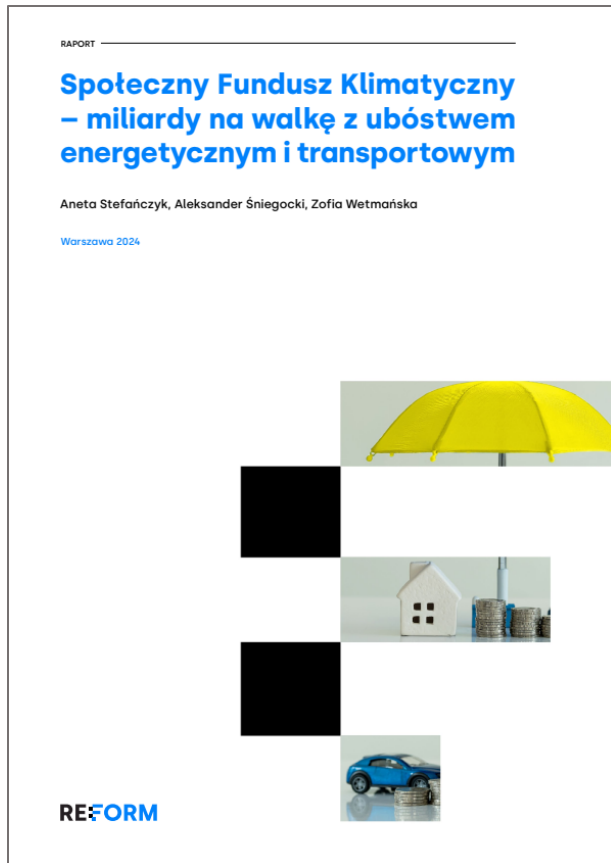
REFORM

Spółeczny Plan Klimatyczny

W kierunku systemowej walki z ubóstwem energetycznym i wykluczeniem transportowym

Aleksander Śniegocki, Instytut Reform

ETS2 i Społeczny Fundusz Klimatyczny – od wyzwania do trwałych rozwiązań

ETS2 –
nowe narzędzie polityki klimatycznej

Społeczny Fundusz Klimatyczny –
redystrybucja w ramach ETS2

Społeczny Plan Klimatyczny –
warunek dostępu SFK

SPK jako szansa na uporządkowanie
krajowych polityk oraz inwestycji

ETS2 logika i zakres działania systemu

Włączenie sprzedawców paliw do systemu ETS2

Konieczność zakupu uprawnień do emisji zwiększa koszt sprzedaży paliw

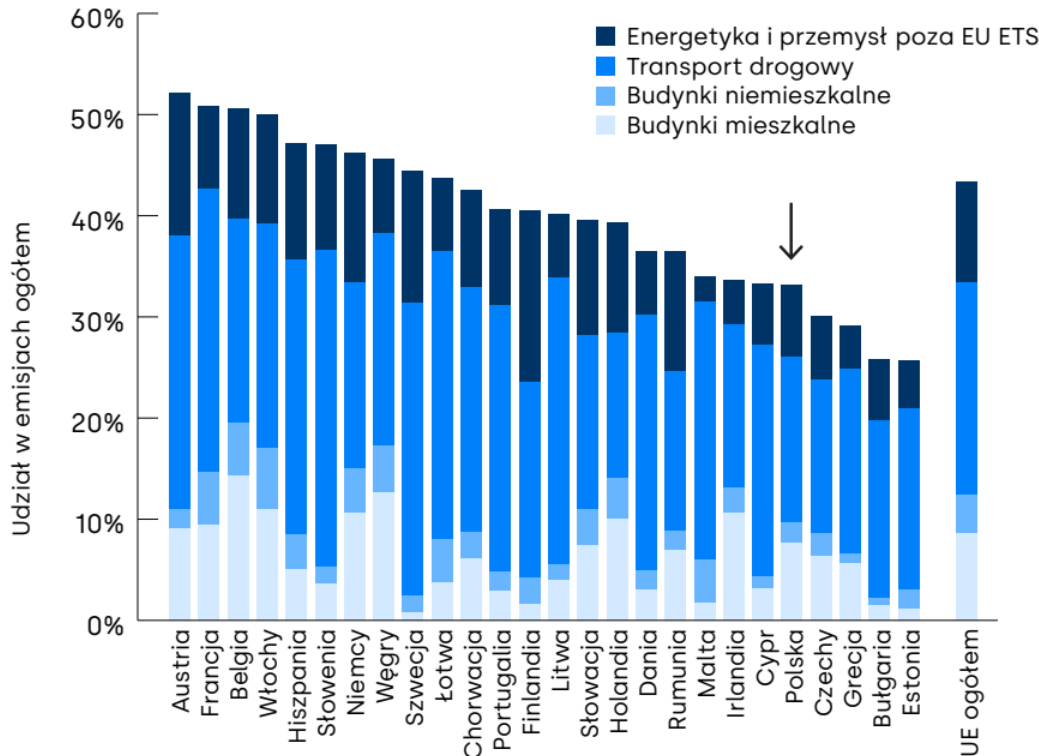
Sprzedawcy paliw przerzucają koszty ETS2 na konsumentów

- Budynki (ogrzewnictwo)
- Transport drogowy
- Energetyka i przemysł poza EU ETS

Bodziec cenowy dla konsumentów do ograniczenia zużycia paliw kopalnych bez włączania ich bezpośrednio do handlu emisjami

ETS2 – na drodze do wdrożenia

Udział emisji CO₂ z sektorów objętych ETS2 w emisjach gazów cieplarnianych ogółem w 2021 r.

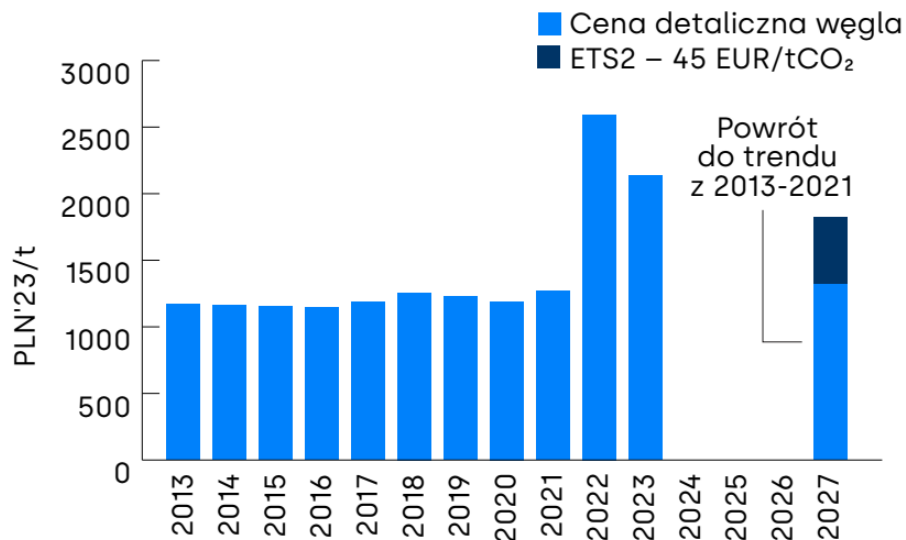
- Maj 2023 r. – ETS2 staje się częścią obowiązującego prawa UE (dyrektywa ETS)
- Uruchomienie handlu emisjami w 2027 r. (wcześniej – okres przygotowawczy dla sprzedawców).
- Opóźnienie o rok (do 2028 r.) w razie odnotowania wysokich cen gazu lub ropy w 2026 r.
- W praktyce opóźnienie mało prawdopodobne (skala kryzysu paliwowego musiałaby odpowiadać 2022 r.)

Uwaga: wykres nie uwzględnia Luksemburga, dla którego udział transportu drogowego w emisjach przekracza 50%, a emisji ETS2 ogółem – 80%.

Źródło: obliczenia Instytutu Reform na podstawie danych Eurostatu

ETS2 w Polsce – szok cenowy czy new normal?

Realne ceny detaliczne węgla kamiennego w Polsce w latach 2013-2023 oraz szacunkowy wpływ ETS2 na ceny węgla w 2027 r.

Uwaga: ceny realne z uwzględnieniem wskaźnika inflacji CPI, rok odniesienia – 2023

Źródło: obliczenia Instytutu Reform na podstawie danych GUS

- Ogrzewanie budynków węglem kamiennym – najmocniej dotknięty obszar (niższa cena i wyższa emisyjność surowca względem gazu i paliw ropopochodnych)
- Wzrost cen rzędu 500 PLN/t
- Skutki kryzysu paliwowego + okres wysokiej inflacji → wprowadzenie ETS2 nie będzie dla rynku wydarzeniem bezprecedensowym

Społeczny Fundusz Klimatyczny – redystrybucja w ramach ETS2

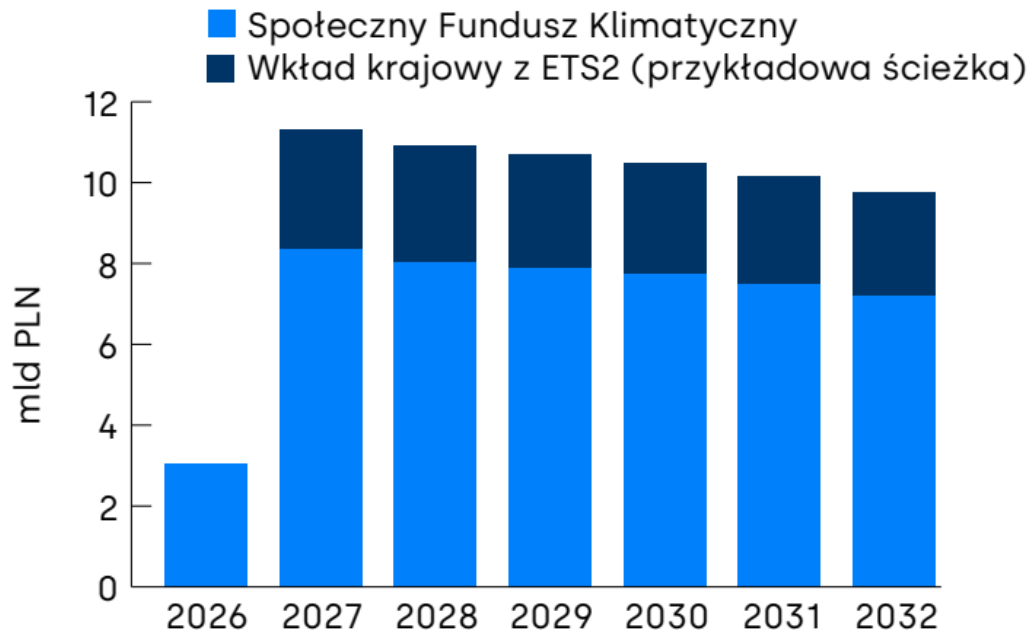
	Udział w emisjach sektorów ETS2 w 2021 r.	Udział w Społecznym Funduszu Klimatycznym	Alokacja w ramach SFK – scenariusz bazowy, mld EUR
Polska	9%	18%	11,4
Rumunia	3%	9%	6,0
Pozostała Europa Środkowo-Wschodnia	9%	17%	11,2
Niemcy	23%	8%	5,3
Francja	14%	11%	7,3
Włochy	14%	11%	7,0
Hiszpania	9%	11%	6,8
Holandia	4,4%	1,1%	0,7
Grecja	1,5%	5,5%	3,6
UE	100%	100%	65,0

- Ok. 16% przychodów z uprawnień ETS2 zostanie przeznaczony na SFK
- Polska – największy beneficjent SFK, 2x większe korzyści niż wkład do Funduszu
- Polska uzyska 11,4 mld EUR z SFK. Kwota ta ulegnie zmniejszeniu przy mało prawdopodobnych scenariuszach:
 - opóźnienie wdrażania ETS2 (kryzys paliwowy w 2026 r.)
 - bardzo niskie ceny uprawnień (kilkukrotnie niższe niż prognozy KE)

Uwagi: scenariusz bazowy – wprowadzenie ETS2 bez opóźnienia o rok ze względu na wysokie ceny paliw, emisje z sektorów ETS2 uwzględniają spalanie paliw w budynkach mieszkalnych oraz niemieszkalnych, transporcie drogowym, a także przemyśle i energetyce (pomniejszone o emisje objęte obecnie EU ETS).

Źródło: obliczenia Instytutu Reform na podstawie danych Eurostatu, rozporządzenie o SFK

Środki objęte Społecznym Planem Klimatycznym w latach 2026-2032 r.

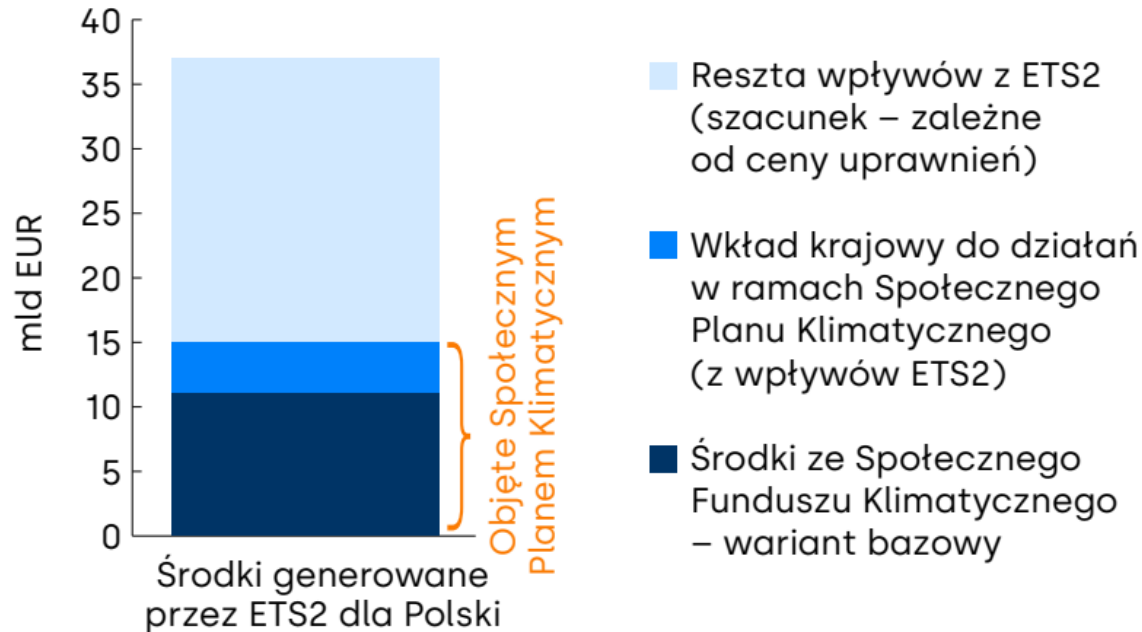
- Działania finansowane z SFK:
 - powinny zostać opisane w **Społecznym Planie Klimatycznym**
 - są objęte wkładem własnym w wysokości 25% - może zostać sfinansowany z krajowych wpływów z ETS2
- Środki objęte Społecznym Planem Klimatycznym (15 mld EUR z SFK + wkład własny) przekraczają środki grantowe z KPO na mobilność oraz transformację energetyczną

Uwaga: przyjęto uruchomienie wkładu własnego wraz ze startem ETS2 w 2027 r. oraz utrzymywanie się stałej relacji wkładu do środków z SFK tak, by wkład własny stanowił 25% łącznej kwoty w latach 2026-2032.

Źródło: obliczenia własne Instytutu Reform na podstawie tekstu Rozporządzenia SFK

ETS2 jako źródło finansowania transformacji

Łączne środki pochodzące z ETS2 dostępne dla Polski w latach 2026-2032 r.

Uwagi: średnią cenę uprawnień ETS2 przyjęto na podstawie szacunków KE z propozycji Rozporządzenia SFK, wolumen uprawnień przyjęto na podstawie finalnego tekstu Rozporządzenia SFK (mniejsza alokacja SFK, szerszy zakres sektorowy ETS2). Wariant bazowy – uruchomienie ETS2 w 2027 r.

Źródło: szacunki własne Instytutu Reform na podstawie tekstu Rozporządzenia SFK, szacunków Komisji Europejskiej oraz danych Eurostatu

Spółeczny Plan Klimatyczny – kluczowe daty

VI 2025

- Końcowy termin na przedłożenie SPK do Komisji Europejskiej
- Poprzedzony konsultacjami publicznymi

VII-XII 2025

- Ocena SPK przez Komisję (do 5 miesięcy)
- Po pozytywnej ocenie – podpisanie umowy i wnioski o środki

2026-2032

- Wdrażanie SPK, kolejne wnioski o środki po spełnieniu kamieni milowych
- Raportowanie postępów do KE co 2 lata, w 2029 r. ocena adekwatności SPK przez kraj

Społeczny Plan Klimatyczny – kluczowe elementy

Beneficjenci

- Gospodarstwa domowe w trudnej sytuacji – ubóstwo energetyczne, ubóstwo związane z mobilnością
- Mikroprzedsiębiorstwa w trudnej sytuacji
- **Wymagane szczegółowe określenie definicji beneficjentów na poziomie krajowym**

Zakres Planu

- Inwestycje i „działania” (measures) – w tym reformy
- Ocena stanu wyjściowego: wpływ ETS2 na ceny, liczba wrażliwych podmiotów, istniejące działania
- Planowane polityki i środki wg rodzaju
- Ocena wpływu planowanych polityk, kosztu Planu

Wspierane działania

- Inwestycje – infrastruktura oraz technologie zeroemisyjne dla budynków i mobilności
- Wsparcie dochodowe: max. 37,5% kosztów Planu, tymczasowe i malejące z czasem
- Pomoc techniczna: max. 2,5% kosztów Planu – szkolenia, analizy, działania informacyjne itp.

Spółeczny Plan Klimatyczny: przykłady działań

Renowacja budynków

Spółeczności energetyczne

Dostęp do energooszczędnych mieszkań socjalnych

Dekarbonizacja systemów ogrzewania, w tym integracja OZE i magazynowania

Infrastruktura ładowania dla pojazdów elektrycznych

Rozwój rynku używanych pojazdów elektrycznych

Wsparcie na zakup rowerów elektrycznych

Współdzielona mobilność

Poprawa kompetencji, edukacja i wzrost świadomości

Spółeczny Plan Klimatyczny: wnioski z prac nad KPO i KPEiK

Kompleksowe planowanie

- Integracja z pracami nad KPEiK, PEP2040, strategiami sektorowymi
- Uwzględnienie relacji z istniejącymi politykami
- Format “reformy + inwestycje”

Współpraca międzyresortowa

- Klimat i Środowisko
- Rozwój i Technologie
- Infrastruktura
- Rodzina i Polityka Społeczna
- Finanse
- Fundusze i Polityka Regionalna

Transparentny proces

- Zakomunikowanie dalszych kroków prac nad Planem już w I kw. 2024
- Wczesne włączenie ekspertów oraz interesariuszy
- Alokacja odpowiednich zasobów na rzecz prowadzenia ustrukturyzowanego dialogu

Spółeczny Plan Klimatyczny: kluczowe dylematy

- Jak **zarządzić wyborem obszarów priorytetowych** i w jakim stopniu wesprzeć poszczególne grupy docelowe:
 - ile funduszy przeznaczyć na mobilność, a ile na ubóstwo energetyczne?
 - ile na gospodarstwa domowe, a ile na mikroprzedsiębiorstwa?
- W jaki sposób należy dostosować ramowe **definicje beneficjentów SFK** określone w rozporządzeniu do warunków krajowych?
- Jak efektywnie **łączyć SPK z obecnie dostępnymi środkami**: KPO, wpływami z EU ETS1, funduszami strukturalnymi? Czy inicjatywy rozważane w ramach SPK mogą zostać uruchomione wcześniej, w oparciu o już dostępne środki jako działania pilotażowe?
- Jak efektywnie wydać **pozostałe środki z ETS2**, które uzyska Polska? Jak zarządzić wkładem własnym do SPK?
- Które **systemowe reformy** w obszarze walki z ubóstwem energetycznym i transportowym może ułatwić uruchomienie SFK?

RE:FORM

Dziękuję za uwagę

Fundacja Instytut Reform
office@ireform.eu